

1. Виявлення й використання суб'єктивного досвіду учнів.
2. Перетворення навчального матеріалу на основі вивчення інтересів учнів у варіативні, проблемні, внутрішньо неоднозначні завдання.
3. Надання учням можливості вибору змісту, форм пред'явлення й способів переробки знань.
4. Стимулювання ініціативи учнів.
5. Підтримка самостійної дослідницької діяльності учнів [2, с.70].

Урок був і залишається однією з основних форм навчання. Тому він має бути спланований і проведений так, щоб сформульовані вище умови були реалізовані на уроці. Аналіз процесу впровадження особистісно-орієнтованого навчання в практику роботи школи свідчить про те, що умови взаємодії суб'єктів освітнього процесу успішно реалізуються на особистісно-орієнтованих уроках, які принципово відрізняються від традиційних пріоритетами в плануванні й організації освітнього процесу.

Так, особистісно-орієнтований урок будується у відповідності з основними етапами навчальної діяльності: орієнтація – ціле покладання – проектування – організація – реалізація – контроль – корекція – оцінка. Крім того, особистісно-орієнтований урок потребує, щоб у свідомості вчителя відбулася зміна вектора в напрямку учня. Учителю має усвідомити, що головний результат уроку – це розвиток особистості учня.

Підсумовуючи, відмітимо, що успіх у формуванні всебічно розвиненої творчої особистості досягається в тому випадку, коли кожен урок стає особистісно-орієнтованим завдяки дотриманню наступних умов:

- цільові настанови уроку зміщуються в бік особистості учня;
- навчальний предмет розглядається як засіб розвитку індивідуальності учня;
- триєдина мета уроку спрямована на створення умов для прояву індивідуальних можливостей і здібностей учнів.
- відбувається особистісне сприйняття учнями пізнавальних задач, що розв'язуються на уроці;
- учитель озброює учнів способами діяльності й прийомами їх переносу в нові, змінені умови;
- оцінюється не тільки результат, але й характер самої діяльності;
- надається допомога в організації міжособистісної взаємодії учасників навчального процесу; закладаються основи для самоосвіти.

Література:

1. Теоретические основы содержания общего среднего образования / Под ред. В.В.Краевского, И.Я.Лернера. – М.: Педагогика. – 1983. – 352 с.
2. Якиманская И.С. Требование к учебным программам, ориентированным на личностное развитие школьников // Вопросы психологии. – 1994. – №2. – С.70.

Dr Anna Klim – Klimaszewska, Dr Tamara Zacharuk

TECHNOLOGIA INFORMATYCZNA W SZKOLE WYŻSZEJ – SZANSE I ZAGROŻENIA

W ostatnich latach technologia informatyczna przyczyniła się do rozszerzenia możliwości rozwiązywania problemów dydaktycznych. Stwarza to nowe szanse realizacji procesu nauczania i uczenia się w szkołach wyższych.

W tych nowych okolicznościach technologia informatyczna stała się teorią i praktyką projektowania, rozwoju, użycia, kierowania i oceny procesów i środków uczenia się. To więcej niż komputer, oprogramowanie i wyposażenie audiowizualne. Jest to raczej kombinacja stosowania urządzeń elektronicznych i oprogramowania do usprawnienia uczenia się. Powiązanie telekomunikacji, komputera i teorii pedagogicznej pozwala na tworzenie nowych strategii uczenia się przez odkrywanie w wyniku umożliwienia studentom nieskrępowanego dostępu do informacji i wiedzy.¹

Technologia informatyczna może wywierać olbrzymi wpływ na sposoby uczenia się i nauczania w szkole wyższej. Studenci mogą dostosowywać tempo uczenia się do swoich własnych potrzeb. W wyniku integracji różnych technologii, takich jak komputer, modem, telefon, telewizja sprawą istotną będzie nie czas siedzenia na wykładach i ćwiczeniach, ale wiedza i umiejętności, które można nabywać w różnych okolicznościach. Nie jest istotne, czy kontakt między studentem w pracownikiem dydaktycznym następuje bezpośrednio, czy też pośrednio za pomocą telekomunikacji. Nowa technologia informatyczna umożliwi bowiem wielostronne kontakty między wykładowcami, studentami i między wykładowcami i studentami, kontakty z biblioteką, pozwalając na wielostronny dostęp do informacji, do uczenia się gdziekolwiek, kiedykolwiek i jakkolwiek, tak dużo, jak zechce tego student.²

Poważną rolę w procesie dydaktycznym w szkole wyższej, nie tylko jako element przygotowania zawodowego, ale również jako instrument doskonalący sam proces nauczania, może odegrać komputer. Może on być użyty jako doskonałe narzędzie prezentacji wyników analiz wykonywanych przez studentów na bazie profesjonalnych programów graficznych i animacyjnych oraz własnych, prostych programów, taki sposób realizacji zajęć może stanowić zarazem znakomite wprowadzenie do symulacji komputerowej prezentowanych treści. Komputer może być wykorzystywany także do ożywienia nawet części wykładu poprzez prowadzenie tematu metodą seminaryjną, której istotnym elementem jest np. opracowanie lub wykorzystanie przez grupę określonego programu. Dodatkowym efektem jest tu przygotowanie do używania komputera jako codziennego narzędzia pracy. Komputer, wyposażony w precyzyjnie przemyślany program, może być również użyty do sprawdzenia (w tym głównie przez samego studenta) i oceny wiedzy i umiejętności po zakończeniu kursu. Zastosowanie tego rodzaju pomysłów w praktyce jest zależne głównie od inwencji i umiejętności nauczyciela.³

Jeżeli wyższe uczelnie zachcą kształcić większą liczbę studentów i przy tym na wyższym niż dotychczas poziomie, to rozwiązaniem może być kształcenie na odległość. Jego istota polega na nauce przebiegającej synchronicznie, wykładowcy i studenci współdziałają ze sobą, słysząc własny głos i widząc się nawzajem w rzeczywistym świecie. Może ono występować w wielu różnych postaciach, np.:

- audiograficzne zdalne uczenie się, w którym wykładowcy współdziałają ze studentami wykorzystując komputer, modem i linię telefoniczną. Studenci znajdujący się w różnych miejscach są nauczani przez nauczyciela akademickiego będącego w jednym wybranym miejscu. Wykładowca przesyła komputerowy obraz tekstu i grafiki każdemu studentowi do jego komputera. Student ma przed sobą nie tylko cały materiał na monitorze, ale również może skorzystać z połączenia telefonicznego. Studenci mogą także odpowiadać na pytania znajdujące się na monitorze posługując się klawiaturą komputerową. Indywidualne odpowiedzi studentów przesyłane są przez modem do komputera

wykładowcy i ukazują się na monitorze. Obraz wideo może być komentowany przez nauczyciela akademickiego dzięki kamerze wideo;

- nauczanie przy wykorzystaniu połączeń satelitarnych odbywające się w studiu telewizyjnym, z którego jest przekazywane dzięki łączności satelitarnej do uczelni dysponujących odbiornikami telewizji satelitarnej. Z tego systemu mogą korzystać wszystkie szkoły wyższe w danym kraju. Proces nauczania realizowany jest przez nauczyciela akademickiego a odbierany przez wszystkich pragnących uczyć się w ten sposób. Nadawane programy wypełniają tylko część czasu nauki studentów, zwykle 2-4 razy w tygodniu. Pozostałą część czasu studenci spędzają w miejscowych laboratoriach lub pracują za pomocą komputera. Nauczanie satelitarne jest nauczaniem jednokierunkowym na linii nauczyciel-uczeń. Na obraz i słowo przekazywane przez wykładowcę w jedną stronę, studenci mogą odpowiadać tylko w ograniczony sposób, korzystając z bezpośredniego kontaktu telefonicznego lub posługując się cyfrową klawiaturą komputerową;

- dwustronnie interaktywna telewizja polegająca na obustronnym przesyłaniu sygnałów wzrokowych i słuchowych z jednego miejsca do wielu odbiorców, nawet znacznie oddalonych.⁴

Jednym z rozwiązań zastosowania nowej technologii informatycznej w procesie kształcenia w szkole wyższej jest standardowa technologia Internetowa. Dzięki zastosowaniu elektronicznej komunikacji można połączyć jedną osobę z drugą, jedną z wieloma osobami a nawet zorganizować dyskusję grupową. W ten sposób każdy nauczyciel akademicki i każdy student otrzyma narzędzie i dostęp do pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia w szkole wyższej. Internet umożliwia dostarczenie materiałów do nauki, porozumiewanie się w czasie wykładu między wykładowcami a studentami oraz porozumiewanie się w czasie dyskusji grupowych. Korzystając z możliwości, jakich dostarcza Internet, każdy student ma dostęp do materiałów objętych programem nauczania albo w postaci osobno drukowanych materiałów, albo materiałów znajdujących się w Internecie. Praca wykładowcy ze studentami polega na wzajemnym korzystaniu z poczty elektronicznej, informacji umieszczanych w biuletynie rocznika, z wybranej listy osób, do których przekazywane są oceny wykonanych prac. Materiały objęte programem nauczania są przekazywane studentom na stronie internetowej rocznika lub w poczcie elektronicznej wraz z załącznikami. Prace pisemne i testy są przekazywane nauczycielowi akademickiemu pocztą elektroniczną lub umieszczane w pamięci komputera w sieci internetowej przydzielonej uczelni. Student może również zadawać nauczycielowi pytania, korzystając z poczty elektronicznej lub biuletynu swojego rocznika czy uczelni. Wykładowca również wykorzystuje pocztę elektroniczną do udzielania odpowiedzi studentom. Może wykorzystywać do tego celu stronę rocznika w Internecie. W szczególnych przypadkach może przesłać wspólny list do wybranych studentów. Ponadto nauczyciele akademicy mogą za pomocą Internetu przekazywać prace do wykonania, zaopatrywać studentów w materiały pomocnicze, ułatwiać korzystanie ze zbiorów internetowych. Odpowiednie oprogramowanie umożliwia ocenę wykonanych przez studentów prac, przysyłając wyniki zarówno do wykładowcy, jak i studentowi.⁵

Do nowoczesnych technik informatycznych stosowanych w dydaktyce szkoły wyższej należy zaliczyć rozległe sieci komputerowe, światowe serwisy informacyjne, komputerowe bazy danych oraz multimedia.

W ramach sieci komputerowych istnieją połączenia służące do komunikowania się z innymi sieciami, z komputerami przesyłającymi między

sobą zbiory danych z postaci poczty elektronicznej oraz z Internetem.

Światowe serwisy internetowe (np. DIALOG, ECHO) są wielodostępna siecią komputerową o światowym zasięgu. Zawierają one niedostępne w kraju informacje z prawie wszystkich dziedzin nauki, techniki, biznesu, prawa, gospodarki, medycyny oraz bieżąco aktualizowane różnorodne aktualności i informacje o rynku, wydarzeniach, handlu, konsumpcji itp., streszczenia publikacji, prasowe serwisy informacyjne, oświadczenia i komunikaty.⁶

Bazy danych określane są jako zbiór wzajemnie powiązanych danych pamiętanych bez zbędnej redundancji, służących jednemu lub wielu zastosowaniom. Dane pamiętane są tak, że są niezależne od programów, które z nich korzystają. Umożliwiają one wyszukiwanie informacji według indeksów lub na podstawie graficznej reprezentacji. Zawartość informacyjna baz jest różnicowana pod względem treści i formy. Przykładem komputerowych baz danych są bazy serwisu informacyjnego DIALOG.⁷

Multimedia to połączenie różnych sposobów prezentowania informacji: tekstu, grafiki, dźwięku, animacji, filmu wideo. Główną zaletą multimediiów jest to, że nadają informacjom bardzo atrakcyjną i urozmaiconą formę. Wykorzystanie dźwięku i obrazu, z możliwością zatrzymania lub powtórzenia fragmentów, umożliwia kształcenie umiejętności, które nie było dotychczas możliwe bez obecności nauczyciela, np. nauka wymowy w nauczaniu języków obcych.⁸

Szczególnie predestynowane do systemowego stosowania różnicowanych technologii informatycznych jest szkolnictwo wyższe w swych formach niestacjonarnych. W życiu codziennym szkoły wyższej w pierwszej kolejności na zajęciach dydaktycznych dla studentów wieczorowych i zaocznych ujawniają się coraz silniejsze tendencje w postaci stosowania nowoczesnych mediów, takich jak: dyktafony, materiały kserograficzne, dyskiety komputerowe itd. Przed studiami niestacjonarnymi otwierają się możliwości

Footnotes:

¹ Por. R. Pachociński, Oświata XXI wieku. Kierunki przeobrażeń, IBE, Warszawa 1999, s. 108-110.

² Por. Tamże, s. 110-111.

³ Por. M. Hann, T. Jastrzębski, R. Michalski, Wspomaganie komputerowe procesu dydaktycznego na kierunku „Ocenotechnika”, „Pedagogika Szkoły Wyższej” nr 5, Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej, Szczecin-Warszawa 1996, s. 196-197.

⁴ Por. R. Pachociński, op.cit., s.111-113.

⁵ Por. Tamże, s. 149-156.

⁶ Por. E. Mączyńska, Wpływ nowoczesnych technik informatycznych i serwisów informacyjnych na organizację procesu dydaktycznego w szkole wyższej na przykładzie WSI Radom, „Pedagogika Szkoły Wyższej” nr 11/12, Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej, Szczecin-Warszawa 1998, s.215-220.

⁷ Por. M. Ratajczak, Cybernetyczny model organizacji studiów, „Pedagogika Szkoły Wyższej” nr 5, Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej, Szczecin-Warszawa 1996, s. 203.

⁸ Por. E. Mączyńska, op.cit., s. 220.